

25 ANYS SENSE MARIA AURÈLIA CAPMANY

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

Això era i no era una periodista

Els articles de Maria Aurèlia Capmany responen a un tarannà compromès amb el seu temps, el seu país i la seva gent

Una articulista prolífica que deia les coses pel seu nom

El mapa dibuixat pels textos periòdics de Maria Aurèlia Capmany – uns dos mil articles – és una reproducció a escala de tota una vida plena d'inquietuds. La Maria Aurèlia novel·lista, actriu, professora, pensadora, regidora, ciutadana i dona es mostra a si mateixa en textos que tracten sobre literatura, teatre, pedagogia, filosofia, política, cultura popular o feminisme.

El periodisme era per a ella una "feina subsidiària" i, alhora i sobretot, una peça clau en l'intent de redreçar el país. Potser en un altre context històric s'hauria consagrat de ple a la narrativa. Llavors i aquí, aquest era un luxe que una irrigadora cultural no es podia permetre.

Escribia a raig fet i enllestia un article en el que dura un eternut. "A vegades, en plena conversa, s'alçava de la cadira, demanava disculpes i desapareixia cinc o deu minuts, passats els quals tornava somrient i reprenia la conversa –explicava Josep Maria Llompart–. Havia anat a escriure l'article que havia de lliurar sens falta aquell dia mateix". Sabia què volia dir i ho deia, i punt. Sense pèls a la llengua ni gaires preocupacions formals.

Als anys cinquanta, Maria Aurèlia Capmany s'acosta als mitjans a

La hiperactiva Maria Aurèlia Capmany escrivia els articles en un tres i no res: sabia què volia dir i ho deia. COLITA / ARXIU FOTOGRÀFIC DE BARCELONA

través de publicacions clandestines. El 1962 enceta les col·laboracions a *Serra d'Or*. A petició de Carmen Alcalde, accedeix a fer un article quinzenal a *Presència*. A finals dels seixanta escriu a *Diario Femenino* i, des del '73, a *El Noticiero Universal*. També als setanta publica articles de fons i crítiques teatrals a *Triunfo*. Enterrat el dictador, escriu a l'*Avui* des del principi –i fins pocs dies abans de morir–, al *Diari de*

Barcelona i a moltes capçaleres més. Poc amiga de les mitges tintes, era militant en tot. El seu era un compromís entusiasta. Militava a favor de l'alliberament de la dona, la democràcia, el Partit Socialista, la pau, la tolerància, la llibertat. I en contra del franquisme, el conformisme burgès, la pedanteria, la violència, el terrorisme, la por. En un terreny anecdòtic, podia defensar amb passió els taxis i el tabac.

El misteri sobre una obra periodística recopilada i perduda

No va voler guardar ni que li guardessin les seves col·laboracions a la premsa, i més d'un cop havia insinuat que aquesta seria feina dels qui la sobrevisquessin. I aquí és on em toca, crec, explicar una batalla personal. Perquè a mitjans dels noranta vaig invertir un any sencer a recórrer arxius i hemeroteques per recopilar la seva obra periodística, dispersa en una infinitat de diaris i revistes. I en vaig escriure un estudi introductori. L'encàrrec me l'havia fet Josep Montanyès, aleshores director de l'Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona. Aquella feinada havia de convertir-se en un o dos volums de l'obra completa, coeditada per Columna i la Diputació.

Per un misteri que se m'escapa, el volum de l'obra periodística de la Capmany no va arribar a sortir mai. Montanyès va morir d'un atac de cor el novembre del 2002. Anys després algú em va fer saber que les meves tres o quatre caixes plenes d'articles fotocopiats i ordenats s'havien extraviat durant un trasllat.

"No tinc altra arma que la memòria", deia la Maria Aurèlia. I nosaltres no en sabem gaire, de lluitar contra l'oblit. ♦♦

EL PERIODISME ERA PER A ELLA UNA "FEINA SUBSIDIÀRIA" I UNA PEÇA CLAU EN L'INTENT DE REDREÇAR EL PAÍS

MINÚCIES

JORDI
LLOVET

La Capmany

Així li dèiem, com si fos una casta diva, una gran senyora de l'òpera, una cuinera fastuosa, una matrona exuberant. Jo la devia conèixer l'any 1975, arran d'una de les primeres edicions de la Universitat Catalana d'Estiu, que en aquell temps era més universitat i més d'estiu que catalana.

Vull dir que, als primers anys d'aquesta iniciativa que ha derivat en un esplai per a joves promeses de l'independentisme (causa que és una promesa per ella mateixa), ens reuníem a Prada de Conflent gent de lletres, de les arts i de la pedagogia, més que polítics, i parlàvem dels afers de la nostra especialitat, o generalitat, sense cap embut ni cap a priori ideològic. Deu recordar-ho també Biel Mesquida, avantguardista perpetu, que hi era.

Un dia vam fer, ella, el seu home –Jaume Vidal Alcover– i un servidor un debat sobre Modernisme i Noucentisme, que llavors era la màxima expressió de les grans confrontacions d'idees estètiques al país. Tant en Vidal com la Capmany tiraven al Modernisme per raons socials, més que polítiques, i per motius no d'estètica sinó de moral col·lectiva. És ben cert que aquell va ser un movi-

ment molt transversal, molt ric en diverses arts plàstiques i en el camp de les lletres, mentre que el Noucentisme va ser un invent senyorívol, neohumanístic i arbitrari en les formes de tot ordre, i generalment reservat a cenacles distingits. Un servidor, que tirava llavors com ara a l'ordre i la mesura en totes les arts, i com més clàssiques millor, va fer una abrاندada defensa de Carner i de Carles Riba. Ells dos, la van fer del cabaret, el *sarao*, la poesia popular, l'artesania, la classe obrera, la paraula viva i tot el que escau, encara que sigui un tòpic, al Modernisme.

Vaig ser tan agosarat en les meves intervencions, i ells tan severos amb el jovenet que jo era, que no es pot dir que el nostre encontre primer ens agermanés cristianament. Després, amb el temps, quan la Capmany va ser regidora de Cultura i l'Institut d'Humanitats va tenir la

seu al Palau de la Virreina, va començar a cridar-me des del seu despatx per mantenir conversació. Em deia que era un noi impertinent i frívol, amic de les últimes teories i inculte en la història de la literatura catalana. Era cert. Però ens vam fer més amics com més va anar.

I al final, desitjós com jo estava de tenir-hi bones relacions –perquè m'agradava la seva empenta i la seva intel·ligència–, un dia que parlàvem de gastronomia de l'Empordà li vaig prometre que li portaria la recepta de la meva tia Rosa del mas Llovet per coure les millors botifarres dolces que hauria tastat. Així ho vaig fer, afegint-hi un quilo de botifarres de Castelló d'Empúries.

Al cap de dos o tres dies em va convidar a la seva casa del carrer de Mallorca, les va cuinar, i van quedar tan delicioses com és dolç el record que jo tinc d'ella... ♦♦